

עומקא דפרשה

- שער הציון
- שואל כענין
- מצות אכילת ביכורים
- חביבות מצות ביכורים בשעתה

- קדושת קרקע בחיוב ביכורים
- גר במקרא ביכורים
- שומע כעונה במקרא ביכורים
- עמידה בפני מביאי ביכורים

פר' כי תבוא - בענין ביכורים
בס"ד ערש"ק י"ז אלול תש"ע

דין גר בוידוי ביכורים

הרב משה הסגל

איתא בביכורים פ"א מ"ד - "הגר מביא ואינו קורא", ופי' הרע"ב, דאף דבמשנה איתא דגר לא קורא, חדא - שאין אבותיו מיישראל, ועוד - שהגרים לא נטלו חלק בארץ, אין הלכה כמשנה זו, דהרמב"ם פסק דמביא וקורא (עפ"י הירושלמי) דאברהם אבינו נקרא אב לכל העולם, והשלים התוי"ט בשם הרמב"ם - "לפי שהוא למדם אמונה (עכ"ל הרמב"ם בפיה"מ, וממשיך התוי"ט) אבל כ"ע' מודו דלא נתחלקה הארץ לגרים, וזה באר בחיבורו מטעם דשבועה שנשבע לאברהם היתה קודם שנקרא אברהם", עכ"ל התוי"ט. ומקור הדברים הוא בכס"מ על הרמב"ם ביכורים פ"ד ה"ג.

והנה שם במשנה ה' - "והאשה וכו' מביאין ולא קוראים שאינן יכולין לומר אשר נתת לי השם", ופי' הרע"ב - "שלא נתחלקה הארץ לנקבות", והשתא צ"ל, מאי שנא גר מאשה, דהא לשניהם לא נתחלקה הארץ, ואף הגרים אין יכולים לומר אשר נתת לי. וקושיא זו כבר עמדו עליה ופירשוהו הראשונים (ב"ב פא.) (וכן באחרונים על המשנה שם) וערך וסכם פתרונה בשם, בספר דרך אמונה ביכורים שם סקט"ו ובהנה"ל, והן ב' שיטות, וז"ל - דגרים עדיפי דראוין לירשת האבות אלא שנתחלקה הארץ ליוצאי מצרים והרי הן כתינוקות [שיצאו ממצרים פחות מגיל כ' ואבותיהם מתו במצרים] שראוין לירש, ואין להם, אעפ"כ הרי הן כשאר כל אדם, (בשם הרמב"ן, רשב"א ריטב"א ור"ן ב"ב פ"א.). ושיטה שניה מתרצת שבאמת סתם גר לא קורא, וכאשה, ורק בני קיני חותן משה קורין, שהקב"ה הבטיח להם חלק בארץ (בשם הרא"ש, ר"ת, בה"ג, או"ז טור, מובא בתוס' ב"ב שם ד"ה למעוט). והנה מדפסק הרמב"ם דגר מביא וקורא, ע"כ ס"ל כמהלך הראשון, כהרמב"ן והרשב"א, דהא כתב סתם גר ולא חילק, וקורא כל מה שצריך לקרוא, וכן ראיתי שהסיק כן ב - "יש סדר למשנה", על המשנה הני"ל, דבאמת גם גר בכלל ירושת הארץ, בכה, רק שבפועל לא קבל חלק כי לא יצא ממצרים [מעל גיל כ', שהרי כתינוק שנולד דמין], ולא אבותיו, שייירש מהם.

ומעתה קשה ביאורן של הכ"מ והתוי"ט, שכתבו שהשבועה היתה קודם שנקרא אברהם, א"כ איך פסק הרמב"ם שיקרא, ולשון הרמב"ם בהלכות - "ולאברהם היתה השבועה תחילה", והבין הכסף משנה דבא הרמב"ם לבאר, מה שאומר בוידוי אשר נשבע לאבותינו, היינו לאברהם אבינו, והרי באמת השבועה היתה קודם שנקרא אב המון גויים, וממילא מסיק שמשום הכי לא נחלו גרים בארץ, אך א"כ הדרא קושיא לדוכתא, סוף סוף לא מקיים התנאי השני לקריאה, אשר נתתה לי, ואיך יקרא אם אין לו חלק ונחלה בארץ. ובדרך אמונה ביאר, דבאמת כוונת הרמב"ם לא כהכס"מ, אלא דבא לאפוקי יעקב, כלומר שהשבועה לאברהם היה, ולזרע, ולכל אלו שנכנסו תחת כנפי השכינה שנחשבים בניו. וצ"ע ליישב דברי הכס"מ והתוי"ט.

והנה במשנה למלך (שם) ג"כ הקשה כן ודן בזאת, ובסופו מובא בשם המהר"ם חביב בספר כפות תמרים, דוידוי ביכורים, כתיב ביה נחלת הארץ בלשון עתיד, "לתת לנו", וזה אף הגרים יזכו לעתיד לבא, ממילא יכולים להתוודות ולקרוא אף שעתה אינם בכלל נחלה. ואפשר שזו שיטת הרמב"ם לפי הכס"מ והתוי"ט. ועל האופן הראשון, שהרמב"ם ס"ל כהרמב"ן ודעימיה, קשה לשונו בפ"י המשניות סוף מ"ה וז"ל - "לפי שארץ ישראל לא נחלקה אלא לזכרים המיוחסים וכו' לשמות מטות אבותם", וגרים אינם מיוחסים כלל. ומאי דן, גם על תירוץ זה קשה, דאמנם בריש וידוי ביכורים כתיב - "אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" (דברים כ"ג ג) אבל ג"כ בסוף הוידוי כתיב - "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי (שם פס' י) והוא לשון עבר. ולפ"ז יתפרש "לתת לנו", דנשבע לאבות לתת לבנים יוצאי מצרים אבל גר איך יוכל לומר אשר נתתה לי, והרי לא ינחל רק לעתיד לבא, ואולי יפרשו אשר נתתה לי, ע"י קנין שקניתי מנחלי הארץ, וצ"ע.

ביכורים אי חיובם גם משום קדושת הקרקע

הרב בנימין ברוך קרלנשטיין

כלים פ"א מ"ו; עשר קדושות הן אר"י מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושת שמביאים ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין מביאים כן מכל הארצות. **ובאליה רבא** (פי הגר"א לטהרות שם) כתוב, בכורים לאו משום קדושת ארץ ישראל אלא שהיא חובת הארץ ואינה נוהגת אלא בא"י, אלא עומר ושתי הלחם מה שאין מביאין אותה אלא בא"י, היא משום קדושת א"י. עכ"ד. [כלומר שמחוייב להביאה מקרקע קדושה אף שהיא עצמה מצוה שאינה תלויה בארץ שלכאור נוהגת אף בחו"ל]. וגם בביאור הגר"א ע"ס טהרות (נדפס סוף סדר טהרות שבש"ס מס' נדה) כ' תיבת בכורים מיותר, שאם נמנו בכורים מדוע לא נמנו כל המצוות התלויות, אלא דלא חשיב רק מה שחובה על הציבור (חובת הגוף, והיינו מצוה שאינה תלויה בארץ) ולא מה שמחוייב מצד הארץ (חובת קרקע) ע"ש. ומהני תרי טעמא, דבכורים לא שייכא לקדושת קרקע א"י, וגם משום דהכי מוכרח דאל"כ אמאי נמנו רק בכורים ולא כל המצוות, לכן ל"ג הגר"א בכורים. והכי הוא גירסת הילקוט בעשר קדו' שלא הוזכר בכורים.

אמנם **הרמב"ם** בפה"מ שם ובפ"ז מהל' בית הבחירה ה"ב גרס בכורים, וכ"ה הגי' במשנה לפנינו ובר"ט, ובמד"ר לפנינו. וצלה"ב איך תתיישב גירסא זו מקושיות הגר"א.

ובחיזוי הגר"ז מנחות מה: הובא לבאר בשם הגר"ח דלגירסת הרמב"ם דמנו במתני' דכלים 'בכורים', חזי' דס"ל דבכורים מלבד שהיא ממצוות הקרקע עוד יש בה דין דבעי קדושת הארץ ולכן נמנה בהדי עומר ושתה"ל". וכך ביאר הגר"ז דעת תוס' שם כהרמב"ם, דכתבו דטעמא דבן ננס דשתה"ל" לא קרבו במדבר משום דאיקרו בכורים ולכן אינם אלא בארץ. ולכאור יקשה אף שאיקרו בכורים הרי ס"ס מחולקים הם בדיניהם דבכורים מצוה התלויה בארץ היא ולכן אינה נוהגת אלא בארץ, אבל שתה"ל"ה שהם חובת הגוף מדוע שלא יקריבום במדבר כשאר מנחות ולחם הפנים, ולהאמור א"ש דבכורים יש גם דין קדושת הארץ, וכיון דשתה"ל"ה איקרו בכורים הרי שגם הם יקרבו רק בא"י שיש בה קדושת המקום.

ובזה רצה הגר"ז לבאר מאי פסק הר"מ דסוריא חייבת בבכורים (והוא ממתני' סוף חלה אריסטון הביא בכוריו מאפמאי וקיבלו ממנו), אע"פ ששאר ארצות הסמוכות לא"י הגם שחייבים בתו"מ אינם בבכורים, והיינו טעמא שתיקנו בה מדרבנן שיהא לה דין כא"י, לכן שייכא גם בבכורים. משא"כ בשאר ארצות סמוכות גדר התקנה הוא על חו"ל הסמוכה שתהא חייבת בתו"מ, אבל א"ז א"י שיביאו ממנה בכורים.

אלא שלכאור יקשה תינח מצוות התלויות בארץ אפשר שיהיו חייבים גם בסוריא, דאע"פ שהלכה כיבוש יחיד לש"כ, מ"מ תיקנו להם דין כא"י, כי יסוד הדבר הוא מדין 'כל המקום' שמלך ישראל יכול לכבוש גם ארץ אשור וכל העולם ויתחייב במצוות הארץ מדאו'. אבל לה"מ דבכורים חובת הבאתם דוקא ממקום שיש בו קדושת קרקע הא שייכא רק בא"י שהיא קדושה מימות עולם, ואין קדושתה תליה בכיבוש כלל ומדוע מביאים בכורים מסוריא.

איברא גם בסוריא יש קדושת המקום מדאו', כי היא מהארץ שהובטחה לאברהם עד נהר פרת, ולא תהא פחותה מעבר הירדן שחייבת בבכורים מה"ט, (כי להר"מ בפה"מ בכורים פ"א מ"י, חיוב בכורים בעה"י הוא מדאו', וע"כ שיש בה קדושת המקום מדין ארץ שניתנה לא"א. ומה שפסק הר"מ בכורים בעה"י מדרבנן זהו מטעם אחר אי מצד דבעי' אזחז"ד דוקא או שחזר בו ופסק כריה"ג. עי' רש"ס בירושלמי מהר"ק ס"ש קכב ומנ"ח צא ומשנ' ר"א זרעים ס"ט), אבל עדיין לא העלינו ארוכה, כי סוריא היא גם מחוץ לארץ שניתנה לא"א, כמש"כ הר"מ שהיא ארם נהרים ואחלב וכו', וארם נהרים היא מעבר מזרחי של פרת (כדכתי' ביעקב שישב בארם נהרים יוקם ויעבר את הנהר) ולא"א ניתן רק מעבר המערבי של נהר פרת, ואילו הר"מ לא חילק בסוריא בין מקום למקום אלא מביאין מכולה.

וצ"ל דחז"ל תקנו לסוריא שיהיה בה חיוב כעין א"י עצמה שיש בה גם קדושת קרקע, והטעם כמ"ש רש"י קידו' לה: ד"ה בסוריא וד"ה ובחז"ל, דכיון שכבשה דוד וסנפה לא"י וסמוכה לא"י, אתי לאיחלופי ולפטור גם בא"י מבכורים. וע"כ הכי הוא דלפמ"ש"כ בארם נהרים ודאי לא תיתכן קדושת קרקע כי אינה מהארץ המובחרת שניתנה לא"א, וגם אם היו כובשים כל סוריא באופן המועיל, לא יביאו מארם נהרים עומר ושתי הלחם וכן בכורים להרמב"ם אע"פ שיחוייב שם בכל המצוות, וע"כ זו מתקנת חכמים שיש כח בידם לעשותה כדין קדושת קרקע.

הרב שלמה זלמן כהן

א. כבר איתבדר בעלמא פלוגתת רבותיהו הבית הלוי והחזו"א, אי מהני שומע כעונה בברכת כהנים, דדעת הביה"ל (בספרו עה"ת בסוף עניני חנוכה) דלא מהני, דכיון דבבר"כ בעינן קול רם, א"כ בהא לא שייכא שומע כעונה, דהא ענייתו של הכהן השומע, אינו נשמע להעם השומעים, ומאידיך גיסא החזו"א (או"ח סי' כט סק"ג) פליג וס"ל דשפיר מהני שומע כעונה, יעו"ש בטעמא דמילתא. וע"ע מרגניתא טבא בשבלי הלקט סי' כ וסי' מז דמבואר בדבריו כדעת החזו"א.

[ונבר"ת ראשית ביכורים להג"ר בצלאל הכהן מוילנא זצ"ל (שילהי סי' ד) הביא דמנהג איטליא דכהן אחד מברך בקור' ושאר הכהנים יוצאין ע"י שוכ"ע, וכתב שם, וכשהייתי שמה בחודש אלול שנת בברכ"ת לפ"ק והתפללתי בש"ק פרשת שופטים בבה"כ ספרדים שם, כבדוני אז בעז"ה להיות הכהן המברך כל ברכת כהנים לבדי בקול, וכל הכהנים שבבבב"ס שעלו עימי יחד לדוכן שתקו אז ושמעו ממני לבד, עכ"ל. ובספר מנחה חריבה להגר"פ עפשטיין זצ"ל בסוטה לט. עמוד קנד הביא עדות נאמנה, שהביה"ל תברא לגזיזיה ואמר שאילו ידע מנהג איטליא היה מבטל דעתו, ועי"ש עוד בהערות ומילואים, ועיי' שו"ת זרע אמת ח"ג סי' יא.]

ב. ואיכא לאקשויי, דהנה תני בבכורים (פ"ג מ"ז) לענין מקרא ביכורים, בראשונה, כל מי שיודע לקרות קורא, וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו, נמנעו מלהביא, התקינו שיהיו מקרין את מי שיודע ואת מי שאינו יודע.

יש להסתפק, בביאור הא דתנן דמקרין אותו, האם הביאור הוא דהמביא היה אומר אחריו מילה במילה, או דילמא דהיה שומע ושותק ויוצא מדין שוכ"ע. ואשכחן בהעמק שאלה להנצי"ב (פי' יתרו שאילתא נד אות יח עמוד משט) דכתב דהוא מדין שוכ"ע, ותמך אשוריו מדתנן בסוכה (לח). מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריו מה שהם אומרים, ואם היה גדול מקרא אותו, עונה אחריו הללויה, הרי דסתם מקרין אותו פירושו שוכ"ע, ועי"ש עוד ובהג"ה שהאר"ך בזה, וכ"ד התומים בנפש יהונתן פ' כי תבוא, ובצ"פ תניינא עמ' ס ע"ב. [ומרן הגר"ח ק"ק שליט"א בדרך אמונה פ"ג מביכורים הי"א נקט בפשיטות דמקרין אותו היינו דאומר אחריו מילה במילה, ולא הביא כלל ד"א דהוא מדין שוכ"ע, וכן עיויין בנחל איתן סי' טו ס"ב, וצ"ע]. ומעתה קשיא דהוא, דהא דמקרא ביכורים נמי איכא איתן דינא לאומרו בקול רם, וכדאמרו חז"ל (עיין סוטה לב ע"ב) וענית ואמרת, לשון הרמת קול, ואעפ"כ חזינן דמהני שוכ"ע. ושוי"מ שהנצי"ב בשו"ת משיב דבר (ח"א סי' מז בהערות לאו"ח סי' קכח ס"א) רמז בשילהי דבריו להאי קושיא, והניח בקושיא.

ג. והנראה בזה בעז"ה, ובהקדם יסוד נפלא שהנחילנו העמק ברכה (נשיאת כפים אות ה) בביאור דברי הביה"ל, דס"ל דהא דבעינן בבר"כ קור', לאו משום דהוא "תנאי בהדיבור" שיהא בקור', אלא דהוא "תנאי בעצם המצוה" דבבר"כ בעינן שיהא כל הקהל שומעים את דבריו, וכדדרשנין אמור להן, כאדם שאומר לחבירו, ומשו"ה בשוכ"ע נהי דמתחיס הדיבור אל הכהן השומע והוי כמדבר בקור', מ"מ הקהל אינם שומעים את דיבורו של השומע, ומשו"ה לא מהני שוכ"ע בבר"כ. וע"ע בזה בהגדה ש"פ מבית לוי עמ' קז, ובקה"י ברכות סי' יא אות ה'.

וענית ואמרת דלפי"ז מיושב היטב, דהא לעולם אין כונת הביה"ל לייסד דכל היכא דבעינן קור' לא מהני שוכ"ע, אלא כונתו דבבר"כ דאיכא דינא דאמור להם, התם הוא דלא מהני שוכ"ע, ונמצא פשוט דבמקרא ביכורים דליכא דינא דאמור להם, דהא האמירה היא לגבוה, כדכתיב וענית ואמרת לפני ד' אלוך, אזי שפיר מהני שוכ"ע.

ד. איברא דאכתי איכא בזה סיכא, דהא במקרא ביכורים נמי נאמר לשון אמירה, דכתיב ובאת אל הכהן וגו' ואמרת אליו וגו', וא"כ אמאי בבכורים מהני שוכ"ע. ובאמת דבהר צבי ח"א סי' נז כתב מה"ט דבביכורים לא מהני שוכ"ע, וצ"ע.

ונראה לענ"ד ליישב בזה, ובהקדם דהנה כד דייקנן במקראי קודש ניחזי דתרי אמירות איכא למביא ביכורים, חדא לפני התנופה דאומר הגדתי וגו', וחדא לאחר התנופה דאומר ארמי אובד אבי וגו', וחלוקים הם ביסוד דינם, דהאמירה הראשונה היא לכהן, כדכתיב ובאת אל הכהן וגו' ואמרת אליו, והאמירה השניה היא לפני ד', כדכתיב וענית ואמרת לפני ד' אלוך. וכתבו האחרונים (יעויין תועפות ראם סי' רסה סק"ב, והגהות מהרא"ש טרובי ביכורים פ"ג מ"ו) דכל מאי דבעינן בבכורים לשון הקודש, היינו דוקא באמירה השניה שאומר לפני ד', דהתם כתיב וענית ואמרת, ומהאי קרא ילפינן דבעינן לשה"ק וקו"ר, אבל באמירה הראשונה לכהן שפיר מהני בכל לשון.

ובלכתך בדרך זו נראה דמיושב שפיר, דממנפ"ש, על האמירה הראשונה, נהי דהוי אמירה לכהן ומשו"ה לא מהני שוכ"ע, אך מ"מ לא בעינן שהמביא ייצא יז"ח מדין שוכ"ע, דהא יכול לקרוא בעצמו, דהא הכל יודעין לקרות, כיון דליכא דינא לאומרו בלשה"ק, ומאידיך גיסא על האמירה השניה, נהי דבעינן לשה"ק, וא"כ מי שאינו יודע לקרות הרי צריך לצאת ע"י אחר, אך מ"מ הרי שפיר מהני שוכ"ע, כיון דלא הוי אמירה לכהן. ולפי"ז זכינן לדין, דאף דנתבאר דבמקרא ביכורים מהני שוכ"ע, מ"מ באמירה ראשונה לכו"ע לא מהני שוכ"ע. ומבוארים היטב דברי הבית הלוי, ובית הלוי ברכו את ד'.

הרב מאיר רותן

ביכורים פ"ג כל בעלי אומניות שבירושלים עומדין לפניו ושואלין בשלומן וכו' ע"כ. ובחולין נ"ד: אין בעלי אומניות רשאים לעמוד מפני ת"ח בשעה שעסוקין במלאכתו, ולא והתנן כל בעלי אומניות עומדין מפניהן ושואלים בשלומן וכו' אמר ר' מפניהם עומדים מפני ת"ח אין עומדין אמר ר"י ב"א בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים מפני ת"ח אין עומדין ע"כ.

יש לחקור בשורש ובגדר חביבה מצוה בשעתה האם הוי דין מדיני המצוה לחבבה ולכך עומדים בזמן קיום המצוה, או"ד דהוי דין בהגברא המקיים המצוה לעמוד בפניו ולכבדו. ועיי' בלשון רש"י שם מפניהם עומדין לכבדן כדי שיהיו רגילים לבוא ע"כ. ומבואר דהוי דין במקיים המצוה לכבדו, אמנם ברש"י שם בסמוך ד"ה חביבה מצוה בשעתה כ' צריכין אנו לחבבה ע"כ. ומבואר דהוי דין בהמצוה לחבבה.

והנראה בזה דהנה הרע"ב פ"ג מבכורים מ"ג כ' דמה"ט דחביבה מצוה בשעתה צריך לעמוד בפני נושא התינוק למילה וכן נושא המיטה ע"כ. והובא ברעק"א בהל' מילה (יו"ד רס"ה א') דצריך לעמוד כמו בבכורים. ודין נושא המיטה הובא בט"ז שס"א סק"ד דאפי' במקום שא"צ ללוות המת צריך לעמוד מפני העוסקים עמו שהם גומלי חסדים עכ"ד.

וצ"ב גדר הדברים דהא נושאי התינוק אינם מקיימים מצוה כלל דאין מצוה בנשיאת התינוק ואפ"ה איכא דין חביבה מצוה בשעתה, והוא תמוה אם דין חביבה מ"ב הוי דין בעושי המצוה לכבדם א"כ הכא הרי אין כאן עושי המצוה, ובשלמא בבכורים שייך לומר דיש כאן עושי מצוה דהם מביאים לירושלים, אך מה שייך עושי המצוה בנושא התינוק הא הוי הכשר מצוה.

ועוד צ"ע דהנה בפ"ת סי' רנ"ו סק"א כ' דצריך לעמוד בפני גובה צדקה כשהולך מאיש לאיש אם לא דמקבל שכר על טרחתו ע"ש. והוא צ"ב מה שייך כאן לכבד עושה המצוה והא אינה אלא גובה צדקה ולכאורה אדרבא המצוה היא בנותן ולא במקבל.

והנה ק"ל דיש מצוה להביא בכורים ויש לדון אם כל הדרך לביהמ"ק היא מצוה משעה שיוצא מביתו, או"ד דהמצוה היא רק כשמגיע לירושלים שמביא להר הבית, וכל הדרך עד שם היא הכשר מצוה, וא"כ צ"ב היאך שייך לכבד עושי המצוה בזמן הכשר מצוה.

והנה בנבו" (או"ח כ"ז) הק' עוד אטו יקומו בעלי אומניות כל יום מפני קורא ק"ש בעונתה הא ודאי ליתא, ואטו ת"ת לאו מצוה בשעתה היא וכל שעה אין לה תשלומים לחברתה שהרי אח"כ הוא חייב לעצמו, וא"כ למה בפני ת"ח אין עומדין הא א"א לת"ח בלא ת"ת דרך הילוכו דכתיב והגית אלא ודאי דמצוה שאינה נוהגת בכל יום חביבה יותר עכ"ד.

נמצא לפי"ז דאם אדם רואה מצוה שאינה נוהגת כל יום חייב לעמוד, כגון הירואה אדם הנוטל לולב או תוקע בשופר או רואה אדם פודה את בנו או רואה אדם מקדש על היין בשבת יהיה חייב לעמוד ולא מצינו והוא תימא.

והנראה מתבאר בזה דדין העמידה בפני ההולכים למצוה, חשיב יותר מהמצוה עצמה, והבאור בזה דיסוד וגדר דינא דחביבה מצוה בשעתה הוי דין בהמצוה לחבבה ובה"ל דנאמר כאן דין חדש של שעת המצוה והיינו דאע"פ דבאמת אכתי אין כאן קיום המצוה, מ"מ כיון דהשתא הוא שעת המצוה לכך איכא כאן דין חביבה מצוה בשעתה וזהו לשון שעתה כלומר שעת המצוה, ולכן אדרבא כיון דעיקר הדין חיוב הוא למצוה לכך יש דין עמידה עוד לפני הקיום לגודל החביבות של שעת המצוה דזה יותר חשוב ממקיים המצוה.

ויסוד הדברים מדוקדק בלישנא דמתני' ביכורים פ"ג כל בעלי אומניות שבירושלים עומדין לפניו ושואלין בשלומן וכו' וכ"ה ברמב"ם. וצ"ע למה נקטו דוקא בעלי אומניות שבירושלים והלא בכל מקום שעוברים שם נושאי הביכורים לכאו צריכים כל בעלי אומניות לכבדם.

והמתבאר דיסוד דינא דחביבה מצוה בשעתה הוי דין בהמצוה דצריך לחבב המצוה בשעתה וזה חדיית מתני' דשעת המצוה היינו דוקא משעה שהגיעו לירושלים, אך כ"ז שנושאי הביכורים מחוץ לירושלים אינם נחשבים כחלק משעת המצוה.

וזהו דין עמידה בפני נושא התינוק דמשעת נשיאה נחשב כאן שעת המצוה של המילה ולכך יש דין לחבב מצוה בשעתה. וזהו דין עמידה מפני גובה צדקה דבהכי נחשב שעת המצוה של הצדקה.

«« המשך: »»

ה. וכשהצעת הדברים קמיה הגאון האדיר והנדיר בעל "משמר הלוי" זצוקל"ה, אמר בזה דבר נפלא מאד, דהנה הקשה המנ"ח (ריש מצוה תרו) אמאי הרמב"ם השמיט להאי דינא דבביכורים בעינן קו"ר, והא לענין נשיאות כפים כן פסיק זאת, וצ"ע. ובאר דאפשר דהרמב"ם נקט דליכא דבעינן קו"ר אזי לא מהני שוכ"ע, וכדביאר הביה"ל, וא"כ בהכרח דמתני' דביכורים דמבואר דמהני שוכ"ע, פליגא אברייתא דסוטה דבעינן קו"ר, וכיון דהרמב"ם פסיק כמתני' דביכורים, תו לא מצי פסיק דבעינן קו"ר, והדברים מאירים כספירים.

שער הציון

מצוות ביכורים

הרמב"ם מנה ב' מצוות: הבאת ביכורים ומקרא ביכורים. הא' מדכתיב (במשפטים) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך. והב' דכתיב (בכי תבא) וענית ואמרת לפני ה' אלקיך. [ואיכא עוד ל"ת שלא יאכל הכהן הבכורים חוץ לירושלים.]

וז"ל בעשה קכה - שצונו להוציא (=להפריש, וכן לשונו בתרו"מ) הבכורים ולהביאם למקדש. ובעשה קלב - שצונו לספר טובותיו אשר היטיב לנו והצילנו... ולשבחו על זה ולבקש ממנו להתמיד הברכה כשיביא הבכורים. ולדעת הר"ג יש ג' מצוות שכן ההפרשה וההבאה הן ב' מצוות, ההפרשה (עשה פא) מדכתיב (בכי תבא) ולקחת מראשית וכו' ושמת בטנא. ההבאה (עשה פד) מדכתיב (במשפטים) ראשית... תביא בית ה' אלקיך. ומקרא בכורים (עשה פה).

ועי' רמב"ן בפר' (ב) שמצות ההפרשה מפורשת והיא כהפרשת תרו"מ. אך לשי' הר"מ ההפרשה כלולה במצות ההבאה כנ"ל, [ועי' בסמ"ג (קלט) שכ' מצות עשה להביא ביכורים למקדש. ולא הזכיר ההפרשה כלל]. וכ' הרשב"ץ בזוהר הרקיע (קנו) בטעם שלא נמנית ההפרשה כמצוה כיון שאין הפירות אסורים אם לא הפריש. ועי' משה"ק בביאור הר"פ לר"ס (פא).

ולכו"ע מצות הקריאה עומדת בפנ"ע לספר טובותיו, אלא שנעשית בזמן הבאת הבכורים. [וכן מצות ההבאה אינה תלויה בקריאה, ולכן יש מביאין ואינן קורין]. ובשיעורי ר"ד גיטין (ח"ג שצו) הוכיח מהרמב"ן שבמקום שקריאה מעכבת משום שאינו ראוי, מעכב גם את מצות ההבאה.

עי' בחי' הגר"ט ב"ב (קפד) שחקר אם חיוב קריאה חל בזמן לקיטת הפירות או רק בזמן ההבאה למקדש. ונפק"מ באופן שהפריש להביאן בעצמו ולבסוף שלחן ע"י אחר שאינו יכול לקרות, עיי' ומנ"ח תרו"ג.

מצות הבאה

ההעלאה למקדש היא מצוה ולא רק הכשר מצוה, לא מיבעיא לדעת הר"ס"ג דנמנית בפנ"ע, אלא אף לשי' הרמב"ם מבוואר דעיקר המצוה היא ההבאה [ולא הנתינה ליד כהן]. שהרי קראה להביא בכורים, וכן לשון החינוך, (צא) מצות הבאת בכורים.

וביאר הר"פ (ח"א עמ' שב) דשאני משאר מתנו"כ משום דבהפרשה ונתינה לכהן לבד לא יצא עד שיביאם להר הבית, והוכיח כן מהמש' (פ"א מ"ט) דחייב באחריותו עד שגיע להר הבית, משא"כ בתרו"מ שמיד כשהפריש אינו חייב באחריותו. [ועי' דא"ש ביותר לשי' דההבאה נפרדת מההפרשה, דאינו חייב באחריותו אע"פ שלא באו ליד כהן, כיון שמצות נתינה בכלל ההפרשה שכבר יצא בה יד"ח].

ועי' אילת השחר מכות יט. לענין הבאה ע"י חשו"ק דמסתבר שלא מתקיימת המצוה בהבאתן ע"י קטן, ואפשר דאף לא נתקדש.

ובזה מבוואר דכל ההנהגות שבסדר הבאת הביכורים אינן משום נוי מצוה שבחפצא, אלא הם הידור בעצם מעשה המצוה, ודו"ק.

משבעת המינים

בפ"א מ"ג, אין מביאין אלא משבעת המינים, ומבוואר במנחות (פד): דלר"י ילפי' מראשית ולא כל ראשית, ולר"ל מג"ש דארץ ארץ. וכך פי' רש"י בפר' [ועי' ספרין]. והבכור שור פי' דראשית משמעו מן המובחר וז' המינים הם המובחרים. ועי' בחינוך (צא) דכיון שנאמר בתורה ביכורי פירות סתם, ואלו הפירות הוזכרו בתורה כשכב הארץ, לכן למדו חז"ל דעל אלו נצטוינו. ד' התוס' בפסחים (לו): ד"ה [אוציא] דשאר מיני דגן ג"כ בכלל חיטה ושעורה וחייבים בביכורים, [לפי ג' המהרש"א]. אך הפנ"י שם השיג על המהרש"א וכ' דביכורים אינו אלא בחיטים ושעורים עצמם. (והביאם המנ"ח במצוה צא, עיי"ש).

כ' הרמב"ם (פ"ב ה"ב) שאם הביא חוץ משבעת המינים לא נתקדשו. [עפ"י הירושלמי]. אך ברשב"א (אסיפת זקנים) במנחות (פד): משמע שהלימוד הוא לכתחילה, אבל בדיעבד אף שאר פירות קדשו. ויתירה מזו ש' הר"ן בחולין (קכ): ד"ה [ומינה] שאם רצה להביא משאר מינים מביא. [ועי' בתוס' רעק"א (פ"ג מ"ט) שתמה ע"ז]. וכ"ה ברש"י בנחמיה (י, לו) שכ' בכורי של כל פרי האילן הם מדברי חכמים. ועי' מלבי"ם שם.

מן המובחר

במש' (פ"א מ"ג) אין מביאין לא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים ולא מזיני שמן שאינם מן המובחר. ופליגי ר' יוחנן ור"ל [בירוש' שם] כשהביא מתמרים שבהרים ופירות שבעמקים אם קדשו. ופסק הרמב"ם (פ"ב ה"ג) כר' יוחנן שלא נתקדשו. וכדאי' במנחות (פד): דאמר עולא שאם הביא לא קידש.

ודעתו שהוא דין בכל הפירות שכ' ואם הביא שלא מן המובחר, כגון תמרים שבהרים ותאנים סוכות ("ג סורות) ומרוקבות וענבים מאובקות ומעושנות, לא נתקדשו. וכ"כ הראב"ד בה"ו שכל פירות שהן פסולת לא קדשו, עיי"ש.

בדרך אמונה (בג, בבה"ל) דן כשהפריש טובים והרקיבו אח"כ באופן שבשעת הבאה אינם מן המובחר, עיי"ש. ולמשנ"ל דההבאה כהקרבה, לכאו לא גרע משאר קרבנות דבעי מן המובחר, ולזה לא יועיל מה שהיה מובחר בשעת קיום מצות ההפרשה.

שער הציון

גדר הביכורים

הט"א במגילה כ: כ' דבכורים "חומר קדשים עליהם" ולכן אין מביאין בלילה. ועי' תורת זרעים (קלב) דיש פסול דיחוי בבכורים כשאר קדשים. ומעשיהן במקדש כקרבנות כמ"ש התוס' בב"ב פא: (ד"ה ודלמא) דהתנופה וההגשה בבכורים הם "כעין הקרבה". וכ"כ הרמב"ן בפר' נשא (הט), דגם בכורים בכלל הקרבה. ועי' אתון דאורייתא (יב) דהואיל ובביכורים צריכים הבאה והנחה בעזרה וכ"ש לראב"י דבעו תנופה, ע"כ כקרבן חשיב, והוכיח מתוס' בפסחים עז: דתנופה נקראת הקרבה לגבוה, [ולכן בעי שנה לעכב ככל קדשים]. ודקדק כן מהרשב"ץ בזוהר הרקיע (נז) דכהנים משלחן גבוה זכו בבכורים. וכ"כ הרש"ש בערכין יא. דבכורים כעין קרבן כיון שטעוניהם תנופה.

ומה שנחלקו ר"י ורבנן במש"נה (סוף בכורים) אם בכורים כקדשי מקדש או כקדשי הגבול, היינו לגבי קדושת הפירות, כמ"ש בראשית בכורים (לר"ב הכהן מוילנא) דהפלוג' היא רק על החפצא של הביכורים, אבל העבודות של תנופה והגשה שבביכורים, לכו"ע הן כעבודת הקרבנות. הביאו בחי' הגר"ח שמולאביץ על ביכורים (בסו"ס זרעא קיימא) עיי"ש בפ"א אות כו. וכו.

זמנם עד הנוכה

במשנה (פ"א מ"ו) מעצרת ועד החג מביא וקורא, מעצרת ועד חנוכה מביא ואינו קורא. [פיה"מ - לפי ששמחת אותה השנה כבר נגמרה בסוף חג הסוכות]. ועי' דרך אמונה (בו, בבה"ל) אם הוא אחר סוף חנוכה או תחלתו. והטעם שרק עד חנוכה, לדעת הרמב"ם (פ"ב ה"ו) "שהבכורים שבכרו אחר חנוכה הרי הן חשובין משנה הבאה, ויניח אותן עד אחר העצרת". והראב"ד שם חולק וכ' דהוא מפני שהפירות שמבכרים אחר חנוכה אינן אלא פסולת הפירות והתורה אמרה מראשית.

והר"ש כ' עפ"י הספרי דדרשינן אשר תביא מארצך - כל זמן שמצויים בארצך, ועד חנוכה הן מצויין. וכ"כ בעה"ת בהדר זקנים ובפי' הרא"ש בפר' כי תבא.

ונפק"מ בפירות שגדלו לפני חנוכה, דלרמב"ם אפשר להביאם גם אחרי חנוכה, דשייכים לשנה זו, וכן לפי הראב"ד שהרי אינן פסולות. אבל לפי הר"ש בזמן זה כבר א"א להביא. ועי' טורי אבן מגילה (כ): דבפלוג' זו תליא הגדר אמאי בכורים ל"ח מ"ע שהזמן גרמא, דלרמב"ם באמת אינה תלויה בזמן כנ"ל, אבל לפי הר"ש צ"ל שלא הזמן של אחרי חנוכה גורם שלא להביאן, אלא המציאות שאינן מצויים בשדה.

שמחה בביכורים

נאמר בבכורים (כי תבא כו"א) "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך", והוא דין שמחה בבכורים כדילפינן מינה בפסחים (לו): דמשו"כ מביא וקורא דוקא מעצרת ועד החג (פ"א מ"ו) שהוא זמן שמחה שבו אדם מלקט תבואתו ופירותיו ושמח בהם. ובערכין יא. ילפינן מהכא דטעוניהם שירה.

ובמשנה רפ"ג כיצד מעלין את הבכורים, מבוואר דיש שמחה מיוחדת בהעלאת הבכורים. וכ' המהרש"א (ח"א ביכורים שם, נד' בסוף חי' ברכות) דמפקינן דבעי במצוה זו שמחה מדכתיב בה ושמחת בכל הטוב, וזו המצוה הראשונה ממתנת אר"י לאבותינו ויש לנו ליתן בה שבח ושירה להקב"ה על קיום שבותנו לאבותינו. ועיי"ש דהשמחה משום שהיא ראשית, וביאר דכל הענינים שנעשו בהבאה הם בדרך הודמה, דהשור הוא ראשית לקרבנות.

וכ"כ המשנה ראשונה דהוא דין מיוחד בבכורים [ולא מצינו כן בהבאת מע"ש ובכל עולי רגלים], משום דכתיב ושמחת בכל הטוב, לכך סמכו חכמים להעלותם בשמחה משא"כ בעליה לרגל דרק ברגל עצמו איכא שמחה ולא בעליה לירושלים.

ועיי"ש במהרש"א תענית כח. עמ"ש שגזרה המלכות על ישראל שלא יביאו עצים למערכה ושלא יביאו בכורים לירושלים. וביאר המהרש"א הטעם שגזרו על ב' אלו לפי ששניהם היו מביאים בשמחה, שבקרבן עצים כ"א עשה אותו יום שמחה, ובבכורים היו מביאים בשמחה, ורצו מלכות יון לבטל מהם השמחה.

בשם הגר"ז הובא לפרש את מטבע התפילה ברה"ש שמחה לארצך" דמוסב על הבכורים, שבאים בזמן שמחה, דמצד זה שייך שמחה כלפי הארץ.

מצות אכילת ביכורים

הרב אליעזר היון

הנה במקור מצוות האכילה בביכורים לא מצאנו דברים מפורשים בראשונים מלבד להיראים. ואלו דבריו בסי' צ"ה: "אכילת קדשים קלים בכורים ובכורות וכו' צוה הקב"ה שיאכלום בירושלים דכתיב [דברים יב וז'] "והבאתם שם עולותיכם וזבחיכם וכו' ואת תרומת ידכם...ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם". ותרומות ידכם' אלו הביכורים כמו שפי' בספרי שם ובפי' מהרמב"ם פ"ג מתרומות מ"ז.

והנה ברמב"ם ריש הלכות ביכורים כתב "וכל האוכל מתנה שיש בה קדושה מברך אקב"ו בקדושתו של אהרן" וכו'. והרידב"ז במקום כ' "דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם" כלומר שמקור הציווי לכל מאכלים שיש בהם קדושה הוא מהפסוק הנ"ל. אלא שדבריו של הרידב"ז צריכים עיון רב מדבריו גופא במעה"ק: שכן הפסוק "ואכלו אותם אשר כופר בהם" מדבר בפשטות על קדשי קדשים, וכמו שמפורש ברמב"ם ריש פ"י ממעה"ק: "אכילת החטאת והאשם מצוות עשה. שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם" וברדב"ז שם דזהו דווקא בחטאת ואשם שהינם ק"ק, וביכורים אינם קדשים ובודאי שאינם קדשי קדשים.

שואל כענין

הרב מנחם כהן

א. וירשת וישבת בה, וברש"י הביא מחז"ל שלא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוהו. ובסיפרי עשה מצוה האמורה כאן שבשבילה תכנס אל הארץ ותמורה קמאי אחר שזמן חיוב המצוה אחרי כיבוש וחלוקה כיצד אפשר לומר שבזכות קיום נכנסים לארץ.
 ב. בגמ' ב"ב פא. ארצך למעוטי חו"ל. והביאו התוס' בשם הרשב"א מה נצרך למעט חו"ל, ולפי שביכורים לא היו מצוה התלויה בארץ. בחובת הגוף כנהו. ובהמשך הביאו תוס' בשם הרשב"א למה נצרך אדמתך למעט אדמת נכרי. הרי יש קנין לעכ"ם הפקיע מידי מעשה ולכאורה לשיטת הרשב"א שהיו חובת הגוף. והסיבה שלא נוהג בחול הוא דין מסוים של ארצך. מה הק' מיש קנין לנכרי להפקיע, הרי חוץ לארץ זה לא נהיה ול"ע.
 ג. באחרונים דנו אי שרי לקרוא ביכורים בשבת. ולכאורה זה נפ"מ בב' טעמי הרמב"ם למה אסור להפריש תרו"מ במצד מתקן לא שייך כאן. אכן מקדיש לכאורה שייך כאן. אשכחן בגמ' שבועות כו: שתרומה חל במחשבה ויש לברר אי דין הביכורים כדן התרומה לענין זה.
 ד. הרמב"ם פ"ג ביכורים ה"טז אשרה שבטלה [היתה ע"ז ובטלן] אין מביאים ממנה בכורים שהבכורים קדשי מקדש הן ותמוה מכיון שנקטינן שע"ז שבטל פסול לכל מצות ג' פ"ח לולב ובפ"א ציצית למה הוצרך הרמב"ם לזה שביכורים קדשי מקדש ועמדו בזה. [ואולי לפי שזכות הכהן סד"א שביבאו גם מע"ז שנתבטלה].
 ה. רש"י בפרשת משפטים כתב עה"פ ראשית ביכורי אדמתך שאף השביעית חייב בבכורים. ורבים לפללו אחר שהגדל בשביעית הרי הוא הפקר כיצד יש חיוב ביכורים.

חיבות מצות ביכורים בשעתה

הרב מנחם וינטר

בבכורים פ"ג מ"ג וכל בעלי אומניות עומדים בפניהם בשלומם וכו', וכתב ברע"ב ואע"ג דאין עומדים בפני ת"ח בשעה שעושים במלאכתם כדי שלא יתבטלו ממלאכתם מ"מ היו חייבים לעמוד מפני מביאי בכורים דחביבה מצוה בשעתה ומטעם זה עומדים מפני נושאי המיטה שהמת בה ומפני נושאי התינוק לברית מילה.
 והנה בקידושין ל"ג. מבוואר דאפילו שהעוסקים במלאכת אחרים אסורים לעמוד מפני ת"ח, אבל מפני מביאי בכורים עומדים. וכתבו התוס' דהוי איסור לעמוד מפני ת"ח עוסק במלאכת אחרים. והק' בהערות להגר"ש אלישיב שליט"א מאי שנא מכבוד אב ואם דעוסק במלאכת אחרים פטור וכן בפועל. וכתב לחלק דבכבוד אב אין על בעה"ב חיוב לכבד את הורי הפועל, והם יכולים לקבוע שאין לו רשות להפסיק ממלאכתו בגלל כיבוד אב. אבל מקמי מביאי בכורים כולם צריכים לקום וגם בעה"ב חייב בזה ולכן אינו יכול למנוע את הפועל שלו מלעמוד בפניהם.

ובאילת השחר (שם) דחה דהא אם הבעה"ב הוא ת"ח שפטור מלקום מפני ת"ח זה האם ישתנה הדין, ובאמת במביאי בכורים או נושאי המת או ת"ח, הם לא צריכים לקום כי אין זה כבודו ולכן הוא פטור אך אין זה פטור כללי והחייב לכבד נשאר עליו ואמנם הוא לא קם אבל אם הפועל שלו יכול לקום מפני אבותיו ת"ח יהיה חייב לאפשר לו לכבד כי אין זה זלזול בת"ח, משא"כ בכבוד אב שאין לבעל הבית שום חיוב כלפי הורי הפועל ממילא אין לו שום חיוב לאפשר לפועל.

ובהא דכתב הרע"ב דה"ה לנושאי המיטה או נושאי התינוק, הקשה בתוס' אנשי שם דבשלמא נושאי המת הם נחשבים לעוסקים מצוה דכבוד למת שנושאים אותו על כתפו וכן נושאי בכורים הוי עוסק במצוה כמו שכתוב והלכת אל המקום אבל בנושאי התינוק לאו עוסק במצוה הוי, דאין שום מצוה בהבאת התינוק והוי רק הכשר מצוה.

ונראה דהנה יש להבין מהו ענין חביבה מצוה בשעתה, וכי כל המצוות לא נעשות בשעתם. אלא הכוונה בשעתה מלשון אין לך אדם שאין לו שעה דהיינו זמן מיוחד, וגם המצוה היא מיוחדת בזה שהיא נעשית בקהל גדול וחשוב, וזהו בשעתה ולכן מביאי בכורים רק לאחר שנכנסו לירושלים עם הסגנים והפחות קמים בפניהם, אבל בכל עיר שעברו לא קמו מפניהם, ע"כ דבשעתה זה זמן מיוחד כאשר מגיעים ומשתתפים אנשים רבים וחשובים, וזהו למד הרע"ב שה"ה לנושאי המיטה ונושאי התינוק שגם הם נעשים בציבור גדול. ועוד ראה מהא דביחיד המביאי בכורים לא כתוב שבעלי אומניות עומדים בפניו.

ובזה יתורץ הרמב"ם שכתב לכאן טעם שלא מוזכר בגמ' זו"ל אבל חייבנו לעמוד לאלו לפי שהנכנסים הם קהל וכבוד ציבור שאין, והקשו דבגמ' [בבבלי ובירושלמי] אי הטעם של חביבה מצוה בשעתה, ואמנם בבבלי דחו טעם זה אבל בירושלמי נכתב זה כמסקנא, ומדוע נטה הרמב"ם והביא טעם אחר. אלא ודאי דס"ל דהגדר שגמ' חביבה מצוה בשעתה, היינו בצורתה ובחשיבותה המיוחדת, ומה שכ' בירושלמי הטעם של מצוה הבאה לקיפין זה רק הסבר על בעה"ב מדוע הוא מסכים שהפועל יעמוד מפני מביאי בכורים דהוי לקיפין. וכ"ד הרע"ב שטעם זה לא נשאר למסקנא, ולכן הוסיף שגם נושאי המיטה וגם נושאי התינוק עומדים בפניהם ואפילו בעלי אומניות העוסקים במלאכת בעה"ב גם עומדים ומטעם חביבה מצוה בשעתה.

לקביעת חברותא 9141217
24 שעות ביממה

דרושים לחברותות

נושא	מקום	שעה	טלפון
דף יומי	פתוח	9:00-1:00	9743395
גמרא	אזור המרכזי	9:00-1:00	9740208
עיון הלכה	בית אבא	9:00-1:00	052-7614024
דף יומי	עדיף ק"ס	9:30-10:30	054-8441237
גמרא	היכל יצחק	11:00-1:00	052-7682743
גמ'	יוצאי חרון	שעתיים	054-8421984
חולין	ישועת דוד	9:00-1:00	052-7692533
פסחים	אור יחזקאל	10:00-1:00	052-7125067
שבת עד הלכה		9:00-1:00	052-7684038
דף יומי	עדיף איזור זכרון משה	8:00-9:00	9744120
עיון קל	כולל "ליבו חפץ"	9:00-1:00	052-7646263
דף יומי	שעתיים גמיש		052-7606415
קנין הלכה		9:00-1:00	9743137
גמ' עיון	פתוח	9:00-1:00	057-3141344
גמ' אפשרות להגיע להלכה	אזור זכרון משה	10:00-1:00	9740225
גמ'	סתתיהו	9:00-1:00	052-7146025
פ' האשה נקנית עיון	עדיף משובב נתיבות	4:00-7:00	050-1194919
חולין עמוד ליום	אזור זכרון משה	4:00-7:00	9740105
גיטין פ' ראשון עיון	גמיש	4:00-7:00 חלקי	057-3130351
דף יומי	כולל בית שלום	4:00-7:00	057-3101491
גמ' עדיף נשים נזיקין	אזור שד"ח אוה"ח	5:00-7:00	052-7664885
דף יומי		3:30-6:45	052-7692533
גמ'	ברכפלד	9:00-11:00 ימים א"ב"ד	052-7630461
דף יומי	שעתיים שלוש		052-7674594
דף יומי	אזור היכל יצחק		9741326
גמרא	פתוח	5:00-7:00	050-4166540
גמיש	אזור משובב נתיבות	אחה"צ	9761666
גמרא	ברכפלד	אחה"צ	052-7132758
דף יומי	בית אבא	שעה אחה"צ	052-7614024
חזרה	בית תפילה	12:00-2:00	9744391
גמ'	גמיש	גמיש	052-6451618
ב"ק	אזור נאות הפסגה	9:30-12:00 שעה חצי	052-7155879
דף יומי	שעתיים שלוש		052-7674594
משנה ברורה	אזור ק.ס.ס	9:00-11:00	9791723
מסכת ברכות דף ליום	פתוח	7:30-9:00	9743576
	עדיף ישיבת מיר	9:00-10:00	050-4171130
קנין הלכה	אזור קצות החושן	9:30-10:30	9297825

נושאי הגלינות הבאים

נצבים-ויולך - עניני סליחות

ערב ר"ה - הערות וביאורים (בקצרה) בתפילות ימים נוראים

סוכות - עניני סוכה וד' מינים [חידו"ת והערות]

ד"ר מתאימים [עד 700 מילים] אפשר להגיש בעירייה שם מלא וטל', בתפילות "עומקא דפרשה" שבפתח אוצ"ס "בית יוסף" רח' שד"ח, ובברכפלד ליד ביהמ"ד "בני הישיבות" שד' יחזקאל. או לשלוח בדוא"ל gal200@neto.bezeqint.net [בבבלי ובירושלמי] אי הטעם חומר יתקבל בכל שבוע עד יום שלישי בערב [ד"ת בכת"י עד יום א.].
 אין המערכת אחראית להחזיר כתבים או דיסקים.
 תגובות יתקבלו בעיון שם מלא בלבד, [בפרסום התגובה אפשר להשתמש ברי"ת]

גליון עומקא דפרשה יו"ל בס"ד מדי שבת בשבתו, במודיעין עילית, רמת שלמה ואלעד.

[הנושאים מובני המקום].

ניתן להשיג את עלוני שאר המקומות בטל' 054-8463121

גליון ק"י - ראש השנה

יוקדש להערות והארות ביאורים ועיונים בקצרה, במטבע תפילות ר"ה ויו"כ וסליחות

כפשוט ונדרש במוסר ובמחשבה.

ד"ת יתקבלו [בדיסק או בדוא"ל]

עד יום ראשון כ"ו באלול.

בכת"י עד יום ה' כ"ג באלול.

לע"נ
מרת ליבא רחל בת ר' חנוך העניך
נלב"ע י"ז אלול

לע"נ
הרב שמואל ברוך בענדיט
בן הרב ר' ישראל טאובה ז"ל

נלב"ע י"ט אלול תשס"ח

למען עתיד ילדיך
תכנית "שמח תשמח"
לפרטים: 050-4150605